

מהיאות

כפיים

להלן דבריו של אורי אבנרי להנמקת הסתייגויות סיעתו לתקציב משרד ראש-הממשלה.

אורי אבנרי: קודם כל אני חייב למחות על כך שראש-הממשלה, אינה נוכחת במליאת הכנסת, בעת הדיון על משרדה. אין זו רק פגיעה בסדרים הפרלמנטריים, זוהי איוני היושבראש,

כאשר הצטרפתי, בעודי נער, לאיגוד הצבאי הלאומי, לימדוני את העקרון: "אנו הולכים אחרי מנהיגינו, המובילים אותנו אל הקרב — כל עוד הם מובילים אותנו אל הקרב!"

כיום, בעידן אחר, אך מתוך נאמנות לאותם אידיאלים עצמם, אנו מציבים את העקרון: "אנו הולכים אחרי מנהיגינו המובילים אותנו אל השלום — כל עוד הם מובילים אותנו אל השלום!"

על מגש-הכסף

המדינה הגיעה לפרשת-דרכים היסטורית, אחת מנקודות-המיפנה המונומנטליות בדברי ימי עמנו, בן אלפי השנים. ומעל לכל דיון על משרד ראש-הממשלה מרחפת השאלה האחת: האם ממשלה זו, האם ראש-ממשלה זו, מובילה אותנו אל השלום?

בשתי הודמנויות גדולות, בחודשים האחרונים, הצביעה סיעתנו בעד ממשלת גדולה מאיר, כאשר צעדה צעדים לקראת השלום: בהיכנסה לשיחות יארינג, ובשובה אליה. אנו מוכנים להצביע בעדה — אנו מתחייבים להצביע בעדה — בכל צעד נוסף קדימה, אל השלום.

אך האם מוכנה הממשלה לצעוד בכיוון זה? האם היא מוכנה להסכים לשלום שהוא עכשיו אפשרי ומעשי, לשלום המוגש לנו ברגע זה ממש, על אותו מגש-הכסף אשר עליו ניתנה מדינת-ישראל: דם החיילים ודמעות האמהות?

בכיה לדורות!

כבוד היושב-ראש, מאז החמישה ביוני 1967, כאשר עמתי על דוכן זה והצדקתי את מלחמת-המגן, לא חשתי בלבי חרדה כה עמוקה לגורל המדינה, כמו בימים אלה.

אני חרד מפני אובדן הזדמנות היסטורית לשלום, שהיא אולי הדיפנסיבית; שהיא פרו נסיבות בינלאומיות ומרחביות, העלולות להשתנות בכל רגע. התרגלנו להשתמש בנקל במליצה, "בכיה לדורות", אבל אובדן הזדמנות זו תגרום באמת בכיה לדורות, ללא מליצה.

(ברגע היסטורי מסויים, בחודשי 1947—1948, היתה הזדמנות בינלאומית חולפת להקמת מדינת-ישראל. אילו בכיה היתה נגרמת, אילו החמצנו או את הזדמנות הזאת?)

אני חרד מפני בידוד המדינה בעולם, מפני אובדן אחרוני יידינו, מפני ניתוק עורקי החיים, המחבר מדינה זו אל בעלת הברית הגדולה שמעבר לאוקיינוס.

אני חרד מפני הידרדרות פתאומית, ואולי מיקרית, לתוך תהום של מלחמה חדשה, עקובה מדם — מלחמה שבה נצח תוך קורבנות שלא ידענו כמותם מאז תש"ח. ניצחון שלא יביא לנו שום ברכה ושום יתרון.

אבל יותר מכל אני חרד מפני סכנה שאין גדולה ממנה — מפני אובדן ביטחוננו בצירקת מאבקנו, להחלפת האמונה, "אין ברירה" ביריעה שאנו לוחמים על החזקת שטחים כבושים, תוך דיכוי אוכלוסיה מורדת.

המוראל פירושו: מוסר!

רבתי חברי הכנסת, אני מפציר בכם בכל לשון של הפצרה להקל עובדה זו ברצינות. היתי חייל, עמתי בקרב. אני יודע מה פירושו של פחד-מהת, כאשר ייצר-הקיום-העצמי מתקומם נגד השלכת החיים מנגד. ואני יודע שהספק הקל ביותר בצידקתנו המוחלטת, בחוסר-הברירה המוחלט שבמלחמה, יישנו ללא הכר את החייל הישראלי!

אוי לבסילים, המדקלמים על "גבולות בטוחים", מכלי להבין כי יש גבול בטוח אחד ויחיד למדינת ישראל: שורת החאקי של חיילי צה"ל, הבוטחים בצירקת המאבק!

הביטחון המוסרי של הנוער הישראלי — זהו קו-ההגנה הראשון. השלמת העולם הערבי עם קיומנו וריבונותנו — זה קו-ההגנה השני. הכרת דעת-הקהל העולמית בצירקת עמדתנו ועמדתנו — זהו קו-ההגנה השלישי.

נקווה שנוכל להעבירה לפחות בכנסת זו.

★ ★ ★

במשך כל ימי השבוע ניהלתי מאבק צרוף עם שר-המישטרה, שלמה הילל, על פרשת הנער שנפטר בחיותו אסיר, ועל מצב בית-החולים בבית-הסוהר. חזרתי וטענתי כי שליחת אסיר חולה קשה לבית-סוהר כמוה כפסק-דין מוות, והשר ענה כמה פעמים בצורה יותר ויותר נרגזת.

המהלכים השבוע: נאום שלי על ה"מצב בבתי-הסוהר, קריאות-ביניים של השר, הודעה אישית שלי, הודעה נגדית של השר. בכך לא יסתיים העניין — וכאשר נשלים את התמונה, אדווח עליה כאן.

דבר אחד אפשר להבטיח: סיעתנו לא תשקוט ולא תנוח, כשם שלא ישקוט ולא ינוח שבועון זה, עד שנשיג רפור"מ מה יסודית בבתי-הסוהר של ישראל.

★ ★ ★

עיסוקנו העיקרי בשבועות אלה הוא לנמק את מאות הסתייגויות, שהגישו סיעתנו לתקציב משרד-הממשלה ה"שונים.

הסתייגויות אלה מוכנות מדי שנה על-ידי זכרוננו, בעזרת מומחי תנועתנו בשטחים השונים. יש לנו רק דקות מעטות כדי לנמק אותן — ואנו משתדלים לנצלן כדי להביע בקיצור את עמדת תנועתנו.

אורי אבנרי

ירדתי מן הדוכן אחרי שנימקתי את הצעתי הדחופה לסדר-היום בעניין ה"פאנתרים השחורים (עיקר הנאום מת-פרסם במדור "הדו"ה)", ובדרך חזרה למקומי שמעתי רעש עמום מוזר.

עברו כמה שניות עד שתפסתי כי קרה דבר יוצא-דופן: קבוצה של צעני-רים, שישבו ביציע מאחורי קיר-הזכוכית, פרצו במחאות-כפיים.

זוהי הפרה של הנוהג בכנסת, אך ה"צעירים לא ידעו זאת, כמוכן. (הדבר קרה רק פעם אחת קודם לכן: כאשר קבוצה של תיירים אמריקאיים פרצה בשעתו במחאות-כפיים בשעה שנכנס מנחם בגין לאולם. אבל אז קרה הדבר לפני תחילת הישיבה).

אנשי גח"ל הנרגזים פרצו בקריאות-מחאה, ואחד מהם אף קרא שגם הם יכולים להביא אוהדים שיימחו להם כפיים. השבתי כי איני יודע כלל מיחס הצעירים שמחאו, אם כי אני מודה להם. (איני נוהג להסתכל ביציע, כשאני נואם בכנסת. לדעתי, חייב חבר-כנסת לנאום לעמיתיו).

רק לאחר מכן נודע לי שהיתה זאת קבוצה מאנשי הפאנתרים.

בעיקבות פרשת הפאנתרים הנשתי ה"שבוע הצעת-חוק: "חוק-סיווד: זכות ההפגנה", שנוסחה על-ידי אמנון זכרוני. כבר הגשנו פעם הצעה דומה בכנסת הקודמת, בעיקבות הפגנות הסטודנטים בעת ביקור קונראד אדנאור בארץ. אז לא הגיעה ההצעה לדיון, בגלל שיטת ה"מיכסה".

תפקידי ייצוג לטכסים בין-לאומיים. אבל ב"פירוש אינני מסכים להעלות בחשיבותם אינני מסכים שפעלנות ואירועים יוצגו כ"אילו הם מדיניות-חוק. משרד-החוק אמנם יש, אבל מדיניות-חוק — אין.

לצורך זה אבאי שתי הסתייגויות שהגשנו לתקציב משרד-החוק. האחת מבקשת ל"קצץ סעיף מסויים בכמה עשרות מיליוני לירות; השנייה מציעה דווקא להעלות תקציב סעיף מסויים בכמה עשרות מיליון לירות.

אנו מבקשים להעלות את תקציב המחלקה למזרח התיכון ולים התיכון המזרחי. מרחב מחייתה של המדינה, מוקד מלחמתנו, מישכן תקוות השלום.

כאן יורכז גורל העם היהודי לדורות.

אפס אחד גדול

בנאומי להנמקת הסתייגויותנו לתקציב משרד-החוק, אמר שלום כהן את הדברים הבאים:

שלום כהן: אעשה דבר משונה מאד, ואצול דיון על סעיפי התקציב כדי לדבר על התקציב, על לירות ועל אפסים.

על 94 מיליון ו-100 אלף לירות, המוצע אים כדי להשיג אפס — או כמעט אפס — באמצעות משרד-החוק.

אפס גדול זיקר, אפס ריק וחסר תוכן, המדבר בלשון מבריקה. אפס שהוא למעשה סמל משרדי החוק של השר אבן.

אומר מיד שאין בדעתי לפגוע, חלילה, בכל האנשים הטובים והמסורים העובדים במשרד-החוק, או להמעט מחשיבותם של



אבא אבן

עובדים שם 1024 איש. דמי הייצוג שלהם: 2,830,000 לירות, כלומר הרבה יותר ממה שהמחלקה היא מקבלת. דמי יישוב — 1,680,000 לירות.

יש באותה מחלקה ששה נספחי תרבות. אפשר היה לומר שאם חמישה פקידים ב"מחלקה למזרח התיכון מקבלים 82,500 לירות, ששה נספחי תרבות יקבלו 82,500 פלוס 20%, ובסך הכל יגיעו ל-100,000 לירות. והנה ששה אנשים אלה מקבלים 270,000 לירות — פי 4.5.

יש סעיפים באמת מדהימים בחוסר ה"רלבנטיות שלהם לגבי התפקידים האמיתיים של משרד-החוק. למשל, בשנה הבאה, רק להעברת מיטעני עובדים יוצאו 900,000 לירות.

מה מלמדים המספרים האלה? לצערי, הנושא הערבי, נושא השלום עם העולם הערבי, יחסי השכנות, הבנה וההיכרות עם העולם הערבי, הוא נושא שבמשך כל שנות קיום המדינה נדחק לקרן-זווית, ו"נשאר שם גם כיום.

כל הזמן אמרו שאיש אינו רוצה לעשות שלום. בגלל זה הוא נדחק עד עתה.

מדוע הוא נדחק כיום, כאשר ברור לגמרי שמדיניות-ערב רוצות לעשות שלום, כאשר לפחות שתי מדינות שכנות, בחזית הדרום ו"המזרח, אומרות בפירוש שהן מוכנות לפתרון כספוך המלחמה בינינו?

כאן אויבינו של היום, כאן שונאינו, כאן השכנים שאנו חייבים להפוך אותם לידדים, חייבים כמעט בכל מחיר.

ברור שחלק מהתפקיד מוטל על צה"ל, חלק על האזרח המקיים קשרי ידידות עם בן שכם וחברון, אבל חלק בכל זאת מוטל על משרד-החוק, חלק אדיר, ממלכתי, מתוכנן.

כמה אנשים עוסקים בתפקיד גורלי זה? גבירתי היושב-ראש, חמישה אנשים. המי שה אנשים עסקו בו בשנה שעברה, חמישה אנשים יעסקו בו בשנה הבאה, ואין זה משנה, למי שהכין את התקציב, אם השנה מדברים על סיכויים רציניים לשלום; אם השנה צריכים לתכנן תוכניות לשלום. המי שה מספקים בשביל תפקידיה של המחלקה למזרח התיכון ולים התיכון המזרחי, אינור שיש בו תשע מדינות לפחות: תורכיה, לבנון, סוריה, עירק, ירדן, מצרים, לוב, אלג'יריה ותוניסיה. יש עוד מדינות.

אילו היו לפחות ממנים תשעה פקידים, אחד לכל מדינה. אבל גם זה לא. היו חמישה פקידים, חמישה פקידים יהיו. חמישה פקידים אלה יקבלו בשנה הבאה 82,500 לירות, בתור משכורת לשנה שלימה. תקציב המחלקה כולה יהיה 1,787,500 לירות. אנחנו מציעים להגדיל את הסעיף ל-27 מיליון לירות.

כנגד זה אנו מציעים לקצץ ב"סעיף אחר ב"11 מיליון לירות. זהו סעיף הנציגויות הדיפלומטי יות והקונסולריות.